

รัฐ-ชุมชนกับการจัดการภัยพิบัติโรคไวรัสโควิด 19
พื้นที่ถนนข้าวสาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

The Disaster Management of COVID-19 between Government and
The Community On Khao San Road, Phra Nakhon District, Bangkok.*

สอยฤทัย เกลี้ยงนิล**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายและแนวทางของรัฐในการจัดการภัยพิบัติโรคไวรัสโควิด 19 (โควิด - 19) พื้นที่ถนนข้าวสาร ศึกษากระบวนการนำนโยบายและแนวทางของรัฐไปปฏิบัติ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัดการโควิด - 19 ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) นโยบายและแนวทางของรัฐในการจัดการโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข้าวสารมีความชัดเจนเหมาะสมและเพียงพอต่อการป้องกัน ควบคุมโรค อีกทั้งมีการปรับมาตรการให้เข้ากับสถานการณ์อย่างต่อเนื่องเพื่อลดผลกระทบให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) กระบวนการจัดการโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข้าวสาร มีการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขตพระนคร ทหาร ตำรวจ ศูนย์บริการสาธารณสุข 9 ประชาธิปไตย ซึ่งมีบทบาทอย่างมากทั้งในการดำเนินงานด้านการแนะนำให้ความรู้ การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชน การช่วยเหลือประชาชน และการติดตามผล (3) การจัดการโควิด - 19 มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ ด้านบุคลากร มีการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้าน ด้านงบประมาณ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการป้องกันโรค รวมถึงค่าตอบแทนบุคลากรชุดปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ ในการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ ทำให้อาจเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ และด้านสื่อประชาสัมพันธ์ ที่มีไม่เพียงพอ ขาดความน่าสนใจ

คำสำคัญ: รัฐ-ชุมชน, การจัดการภัยพิบัติ, โรคไวรัสโควิด 19, ถนนข้าวสาร

บทนำ

ประเทศไทยพบการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) โดยพบผู้ติดเชื้อคนแรก คือ นักท่องเที่ยวหญิงชาวจีนจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ชี้แจงว่า กรมควบคุมโรคได้จัดตั้งทีมคัดกรองผู้ที่เข้าสู่ประเทศไทย ปลายเดือนธันวาคม 2562 ในจุดสำคัญ เช่น สนามบิน ท่าเรือ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการเฝ้าระวัง ค้นหาผู้ป่วยโรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสที่มาจากต่างประเทศ ต่อมาสถานการณ์การแพร่ระบาดได้ขยายเป็นวงกว้างเกินการควบคุม รัฐบาลจึงประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เนื่องจากเป็นสถานการณ์อันกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งต้องใช้มาตรการที่เข้มงวดและเร่งด่วน เพื่อให้การประสานงานในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 (1) แห่งพระราชบัญญัติ

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง รัฐ-ชุมชนกับการจัดการภัยพิบัติโรคไวรัสโควิด 19 พื้นที่ถนนข้าวสาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

**นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 พิจารณาสั่งปิดสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคเป็นการชั่วคราว เช่น สถานบันเทิง ผับ สถานบริการ และสปา ฯลฯ ทั้งการปิดช่องทางการเข้าสู่ราชอาณาจักร รวมทั้งห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือการทำกิจกรรม ในสถานที่แออัด อีกทั้งห้ามบุคคลใดทั่วประเทศออกนอกเคสสถาน (เคอร์ฟิว) ระหว่างเวลา 22.00 - 04.00 น. และมีประกาศหลายฉบับอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ธุรกิจท่องเที่ยว โรงแรม สถานบันเทิง เป็นต้น (พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548, 2563)

จากข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (2563) ดังกล่าว ทำให้กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์กลางสำคัญทางเศรษฐกิจ การคมนาคม การท่องเที่ยว และมีความหนาแน่นของประชากรสูง ถือเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 และข้อกำหนดนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร จึงจัดทำประกาศเรื่อง สั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราวหลายฉบับอย่างต่อเนื่อง เพื่อสั่งปิดสถานที่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการติดต่อโรคเป็นการชั่วคราว รวมทั้งควบคุมในพื้นที่ถนนข้าวสารซึ่งถูกจัดอยู่ในสถานที่ที่ผู้คนไม่ได้มาชุมนุมเป็นกิจวัตร แต่มีการทำกิจกรรมที่มีการเบียดเสียดใกล้ชิด เสี่ยงต่อการติดเชื้อจากการสัมผัส หรือใช้สิ่งของร่วมกันได้ง่าย (กรุงเทพมหานคร, 2563)

สำหรับถนนข้าวสารซึ่งเป็ย่านการค้าและบริการ จัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครแห่งนี้ โดยส่วนใหญ่จะดำเนินการเกี่ยวกับร้านอาหาร ร้านขายเครื่องดื่มต่างๆ ผับ บาร์ พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นถนนคนเดินและมีการรวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้สำนักงานเขตพระนครซึ่งเป็นหน่วยงานราชการสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ถนนข้าวสารเป็นหลัก จึงได้นำมาตรการต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ในการจัดการโควิด - 19 อย่างเร่งด่วน โดยมอบหมายฝ่ายที่มีความรู้ความสามารถเพื่อดำเนินการ และประสานงานกับหลายภาคส่วนร่วมกัน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพระนคร (ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ ฝ่ายเทศกิจ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และฝ่ายปกครอง) ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข 9 ประชาธิปไตย ในการกำกับดูแล และจัดการพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค อันส่งผลให้ชุมชนถนนข้าวสารต้องหยุดกิจการชั่วคราวเกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตและรายได้หลักของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการโควิด - 19 พื้นที่ถนนข้าวสาร เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และแหล่งเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร โดยรัฐบาลมีนโยบายและแนวทางในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ซึ่งกำหนดในรูปแบบของกฎหมาย คือ ประกาศ และข้อกำหนด อีกทั้งกรุงเทพมหานครได้แปลงนโยบายออกเป็นประกาศ โดยให้หน่วยงานในสังกัดนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งนี้สำนักงานเขตพระนครเป็นหน่วยงานราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร นำแนวทางและมาตรการที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติในชุมชนถนนข้าวสาร ซึ่งประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการจัดการการแพร่ระบาดดังกล่าว ดังนั้น การศึกษานโยบายและแนวทางของรัฐ ตลอดจนกระบวนการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดการโควิด - 19 ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับพื้นที่ชุมชน ส่งผลให้สามารถนำแนวทางที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและแนวทางของรัฐในการจัดการภัยพิบัติโรคไวรัสโคโรนา 19 พื้นที่ถนนข้าวสาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษากระบวนการนำนโยบายและแนวทางของรัฐในการจัดการภัยพิบัติโรคไวรัสโคโรนา 19 ไปปฏิบัติในพื้นที่ถนนข้าวสาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติโรคไวรัสโคโรนา 19 พื้นที่ถนนข้าวสาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย ข้อมูลเอกสาร (documentary research) และการสัมภาษณ์ (interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง และมีความรู้ความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ (เฉลิมพล ศรีหงษ์, 2562 หน้า 33) เกี่ยวกับการจัดการโควิด - 19 จำนวน 15 คน ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพระนคร จำนวน 6 คน 2) เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม จำนวน 1 คน 3) นายกสมาคมผู้ประกอบการถนนข้าวสาร จำนวน 1 คน และ 4) ประชาชนในพื้นที่ถนนข้าวสาร จำนวน 7 คน

สำหรับเอกสารที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 1. เอกสารชั้นต้น (primary source) ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล คำสั่ง ประกาศ ข้อกำหนด ระเบียบปฏิบัติ นโยบายระดับกรุงเทพมหานคร เขต ประกาศ คำสั่ง ข้อกำหนด รวมถึงเอกสารของทางราชการที่เกี่ยวข้อง 2. เอกสารชั้นรอง (secondary source) ได้แก่ งานเขียน บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาระบบของการปฏิบัติงานในการจัดการโควิด - 19 เป็นการดำเนินงานภายใต้การกำกับและควบคุมของรัฐ และตัวแบบที่นำมาใช้ เป็นตัวแบบระบบ ซึ่งเป็นตัวแบบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางดำเนินงาน โดยมีคำสั่งและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเดช อุณหะจิริงรักษ์ (2562, หน้า 16-20) ได้อธิบายว่า ตัวแบบเชิงระบบ ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม 2) สิ่งที่น่าเข้าสู่ระบบ 3) กระบวนการเปลี่ยนแปลง 4) ผลผลิต 5) ผลของการให้บริการ และ 6) ทิศทางของการย้อนกลับ
2. ในการกำหนดนโยบายของรัฐ และหน่วยงานราชการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในชุมชน เมื่อประชาชนได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าว ควรได้รับการชดเชย หรือการช่วยเหลือ ซึ่ง Vilfredo Pareto (อ้างถึงใน เฉลิมพล ศรีหงษ์, 2562, หน้า 7-8) ได้อธิบายว่า สังคมใดทำให้คนอย่างน้อยที่สุดหนึ่งคนรู้สึกดีขึ้นกว่าเดิม โดยไม่ทำให้ใครแม้แต่คนเดียวรู้สึกแย่ลงกว่าเดิม นั่น ถือได้ว่าสภาพสังคมนั้นมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นแบบ Pareto และหากนโยบายใดกระทบต่อบุคคลนั้น อนุญาตให้คนที่รู้สึกแย่ลงกว่าเดิม เนื่องจากทางเลือกของนโยบายสาธารณะต่างๆ สามารถคัดค้านได้ ซึ่งเมื่อมีการคัดค้านอาจทำให้ 1) ทางเลือกนั้นถูกยกเลิก หรือ 2) ทางเลือกนั้นถูกเลือกกำหนดเป็นนโยบายแต่ต้องมีการชดเชย
3. การเกิดภัยพิบัติจากโรคระบาดโควิด - 19 ภาครัฐและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสามารถจัดการการแพร่ระบาดในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อลดผลกระทบให้กับประชาชน ซึ่งเสาวลักษณ์ โภศลกิตติอัมพร และคณะ (2563) ได้อธิบายว่า การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ประกอบด้วย 1) การลด

ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ได้แก่ การป้องกันและลดผลกระทบ และการเตรียมพร้อม 2) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน และ 3) การฟื้นฟู

4. การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างรัฐ หน่วยงานราชการ และชุมชน ในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด - 19 สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ จากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่ง Fornaroff เสนอว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การใช้บริการจากโครงการ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (สมบัติ นามบุรี, 2562)

ผลการวิจัย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมรับมือก่อนที่นโยบายทางการจากรัฐบาลจะสั่งการออกมานั้น พบว่า สำนักงานเขตพระนครได้มีมาตรการเชิงรุก โดยจัดทำประกาศเรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563 (สำนักงานเขตพระนคร, 2563) ความว่า ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในหลายประเทศและมีรายงานพบผู้ติดเชื้อมากขึ้น ประกอบกับคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติประกาศให้โควิด - 19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ลำดับที่ 14 สำนักงานเขตพระนครจึงกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด เช่น 1) ให้ทุกหน่วยงานจัดวางแอลกอฮอล์เจล ไว้ในจุดให้บริการสำหรับประชาชนและบุคลากรในสังกัดให้เพียงพอ 2) ให้ทุกหน่วยงานประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร บุคลากรของกรุงเทพมหานคร และนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในพื้นที่เขตพระนคร อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง และให้หน่วยงานที่มีการให้บริการประชาชนโดยตรง อาทิ สำนักงานเขต โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข รมรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการอย่างต่อเนื่อง และถือปฏิบัติตามประกาศนี้โดยเคร่งครัดจนกว่าจะมีประกาศเปลี่ยนแปลง ในขณะที่กรุงเทพมหานคร นำโดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 และข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1) นั้น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุนี้จึงจัดทำประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง สั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราวหลายฉบับอย่างต่อเนื่อง โดยสั่งปิดสถานที่เสี่ยงต่อการติดต่อโรคเป็นการชั่วคราว เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ดังนั้น สำนักงานเขตพระนครจึงนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติร่วมกับประชาชนในพื้นที่ถนนข้าวสารที่มีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดสูงอย่างเร่งด่วนและเคร่งครัด สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐ ระหว่างหน่วยงานราชการ ชุมชน และประชาชน ซึ่งดำเนินงานร่วมกันเพื่อควบคุมและป้องกันโรคทั้งในด้านการแนะนำให้ความรู้ การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน การช่วยเหลือประชาชน การติดตามผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการโควิด - 19 ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ถนนข้าวสาร ได้รับการดูแลและช่วยเหลือในด้านการจัดการสาธารณสุข การทำความสะอาด การล้างถนน การเก็บขยะติดเชื้อ การช่วยเหลือฟื้นฟู ทั้งจากการได้รับการแจกสิ่งของ อาหาร หรือถุงยังชีพ และการจัดระเบียบในพื้นที่ ตลอดจนสามารถลดการแพร่กระจายของเชื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งประเด็นการศึกษา ดังนี้

กระบวนการจัดการของรัฐ-ราชการ (กรุงเทพมหานคร-สำนักงานเขตพระนคร) ผู้นำและประชาชนในชุมชน

ตารางที่ 1 กระบวนการจัดการโควิด - 19 ของสำนักงานเขตพระนครและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ผู้รับผิดชอบ	ด้านการให้ คำแนะนำความรู้ และวิธีป้องกัน ตนเอง	ด้านการนำนโยบาย/ มาตรการบริหาร จัดการพื้นที่	ประเด็น ด้านการมีส่วนร่วมกับ ภาคประชาชน	ด้านการช่วยเหลือ ประชาชน เมื่อ ได้รับผลกระทบ	ด้านการติดตามผล การปฏิบัติงาน
ฝ่าย สิ่งแวดล้อม ฯ	(1) ระยะแรกของการระบาดได้จัดประชุมชี้แจงแนวทาง การป้องกัน ในกลุ่มโรงแรม ห้องเช่า ร่วมกับ ศูนย์ฯ 9 (2) การลงพื้นที่ ตรวจ แนะนำ แนวทางป้องกัน โรค ให้กับสถาน ประกอบการ ร่วมกับศูนย์ฯ 9	(1) ด้านการรณรงค์ ส่งเสริมสุขภาพ เช่น ขอความร่วมมือไม่ให้ ออกนอกพื้นที่/หมั่น ทำความสะอาดพื้นที่ อยู่เสมอ/สังเกตบุคคล รอบข้างที่มีความเสี่ยง (2) ด้านการป้องกัน ควบคุมโรค ตาม ประกาศ กทม. เรื่อง สั่งปิดสถานที่เป็นการ ชั่วคราว แบ่งชุด ปฏิบัติการร่วมทหาร ตำรวจ ศูนย์ฯ 9	(1) การจัดอบรมให้ ความรู้แก่พนักงาน/ ผู้ประกอบการ เรื่อง แนวทางป้องกันโรค (2) การจัดตั้งจุด คัดกรองโควิด - 19 ที่ปากทางเข้า ถนนข้าวสาร ทั้ง 2 ชั้น	-	(1) จัดทำแผนออก ตรวจร่วมกับ ตำรวจ ทหาร เทศกิจ ในการ ตรวจสถาน ประกอบการ/ สถานที่ที่ได้รับการ ผ่อนปรน (2) ตรวจสอบเหตุ ร้องเรียนในพื้นที่
ฝ่ายรักษา ความสะอาด ฯ	-	(1) ทำความสะอาด ถนนทุกวันจันทร์ และ สนับสนุนรถน้ำให้กับ พื้นที่ (2) จัดเก็บขยะ ภายหลังจากร้านปิด มีการปิดปากถุงขยะ มิดชิด ลดการแยก ขยะที่คัดแยกยาก	จัดกิจกรรม Big cleaning ร่วมกับ ผู้ประกอบการ และจิตอาสา เพื่อป้องกันการ แพร่ระบาดของโรค โดยดำเนินการ สัปดาห์ละ 1 ครั้งทุก วันจันทร์	ดูแลความสะอาด กำจัดขยะติดเชื้อ เพื่อให้ถนน ข้าวสาร รวมทั้ง ชุมชนใกล้เคียงลด ความเสี่ยงจากการ เป็นแหล่งสะสม ของเชื้อโรค	เมื่อพนักงานปฏิบัติ หน้าที่เสร็จสิ้น หัวหน้าชุด ผู้รับผิดชอบพื้นที่ จะติดตามผลก่อน- หลังการปฏิบัติงาน โดยลงพื้นที่/ให้ พนักงานส่งรูป รายงานผล
ฝ่ายเทศกิจ	-	(1) จัดแบ่งกำลังคนลง พื้นที่ดูแลความสงบ ตามจุดต่างๆ (2) จัดระเบียบแถว คัดกรองอุณหภูมิ มิแอลกอฮอล์ฉีดพ่น และให้สวมใส่ หน้ากากอนามัย	แจกอาหารและ สิ่งของบริเวณถนน สิบสามห้างใกล้ถนน ข้าวสาร และ มือพร./จิตอาสา ดูแลพื้นที่โดยนำ อาหารไปแจกใน ชุมชน	จัดระเบียบแถว ประชาชน เพื่อรอ รับสิ่งของที่ หน่วยงานภาครัฐ/ เอกชน/ประชาชน ร่วมบริจาคให้กับ ผู้เดือดร้อน	ติดตามผล ภายใต้ มาตรการ กทม. โดยตรวจสถาน ประกอบการว่าได้ ดำเนินการปิด/เปิด ตามที่ได้รับการ ผ่อนปรนตาม ประกาศ กทม. ที่กำหนดหรือไม่
ฝ่ายพัฒนา ชุมชนฯ	-	-	-	ประสานงานและ ช่วยเหลือ ประชาชนโดยการ แจกสิ่งของ/ อาหาร/ถุงยังชีพ	ตรวจเยี่ยมชุมชน เพื่อตรวจความ เรียบร้อยในพื้นที่ และรายงานผลใน การลงพื้นที่ทุกครั้ง
ฝ่ายปกครอง	-	-	-	รับลงทะเบียนการ แจกสิ่งของจาก ประชาชน	-

ที่มา. (อธิป ชัยภัทรกุล, สัมฤทธิ์ พันธุ์แสน, นิลวรรณ โรจนวัชร, นวลทิพย์ ปัทมะทิน, สุวิน ชุมชัย, ฤกษ์ชัย ธีธัญญาวุฒิ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ, สัมภาษณ์, 2563)

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข้าวสาร พบประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- 1) **ด้านบุคลากร** มีบุคลากรน้อยกว่าปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบในบางฝ่าย ทำให้การดำเนินงานด้านการควบคุมและป้องกันโรคอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
- 2) **ด้านงบประมาณ** งบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการป้องกันโรคขณะลงพื้นที่สอบสวนและควบคุมโรค เช่น แอลกอฮอล์ ถุงมือยาง ชุดป้องกันไวรัส (PPE) และหน้ากากอนามัย รวมถึงค่าตอบแทนบุคลากรชุดปฏิบัติการซึ่งปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ มิไม่เพียงพอทำให้เจ้าหน้าที่ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงานได้
- 3) **ด้านสื่อประชาสัมพันธ์** สื่อที่ใช้ในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์มีไม่เพียงพอ ขาดความน่าสนใจ
- 4) **ด้านวัสดุอุปกรณ์** จำนวนเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ในการลงพื้นที่ไม่เพียงพอ เช่น หน้ากากอนามัย ชุดป้องกันไวรัส (PPE) ทำให้เสี่ยงต่อการได้รับเชื้อและเป็นพาหะนำเชื้อโรคไปติดบุคคลอื่นได้ นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนชุดป้องกันไวรัส (PPE) เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการลงพื้นที่และพบปะประชาชนเป็นประจำทุกวันในระยะที่มีการแพร่ระบาดของโรค จึงทำให้เสี่ยงติดเชื้อง่าย อีกทั้งควรควบคุมวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันตนจากโควิด - 19 เช่น หน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์เจล ให้มีราคาถูก ประชาชนสามารถหาซื้อได้โดยง่าย รวมทั้งควรจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ป้องกันโรคสำหรับเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอและประชาชนควรให้ความร่วมมือในทุกด้าน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตารางที่ 2 กระบวนการจัดการโควิด - 19 ของหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ถนนข้าวสาร

ประเด็นในการจัดการโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข้าวสาร	ระดับการดำเนินการ
1. ด้านการให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง	**
2. ด้านการนำนโยบายหรือมาตรการบริหารจัดการในพื้นที่	***
3. ด้านการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน	***
4. ด้านการช่วยเหลือประชาชน เมื่อได้รับผลกระทบ	**
5. ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน	***

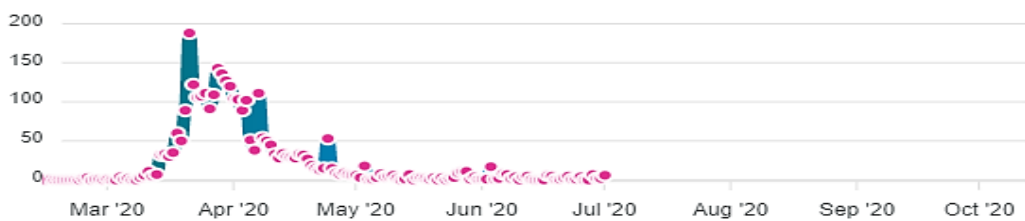
หมายเหตุ : * มีการดำเนินการน้อย ** มีการดำเนินการปานกลาง *** มีการดำเนินการมาก
ที่มา. สรุปรจากผู้ให้ข้อมูลหลักเมื่อวันที่ 11, 16 และ 19 มิถุนายน 2563

จากตารางที่ 2 กระบวนการจัดการโควิด - 19 ของหน่วยงานราชการต่างๆ ซึ่งดูแลพื้นที่ถนนข้าวสาร ในด้านการนำนโยบายหรือมาตรการไปบริหารจัดการในพื้นที่ ด้านการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน และด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินการระดับมาก เนื่องจากนโยบายการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรค เป็นนโยบายที่ทุกภาคส่วนต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามข้อกำหนด และมาตรการต่างๆ รวมทั้งการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน นับเป็นตัวชี้วัดของทุกภาคส่วนร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพระนคร ทหาร ตำรวจ ซึ่งมีการประสานงานและมีแผนงานในการตรวจติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สถานประกอบการและประชาชนในพื้นที่ต่างให้ความร่วมมือภายใต้มาตรการที่กำหนดสามารถยืนยันความสำเร็จได้ด้วยสถิติของจำนวนผู้ติดเชื้อที่ลดลงอย่างต่อเนื่องและคงที่มาระยะเวลาหนึ่ง (ดังภาพที่ 1) ในขณะที่ด้านการให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตน และด้านการช่วยเหลือประชาชนเมื่อได้รับผลกระทบ พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินการระดับปานกลาง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพระนคร ที่มีความรู้เฉพาะด้านมีจำนวนน้อย ซึ่งการให้คำแนะนำความรู้ อาจดำเนินการได้ไม่เต็มศักยภาพ

ประกอบกับระยะเวลาดำเนินงานที่น้อยเมื่อเทียบกับภารกิจที่มีปริมาณมากทำให้แนะนำได้จำนวนน้อยครั้ง รวมทั้งด้านการช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่ ในด้านนี้เนื่องจากสถานประกอบการปิดชั่วคราวเป็นจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ เช่น การแจกอาหารและถุงยังชีพในบริเวณถนนสีสามห้างเป็นหลัก ซึ่งคำนึงถึงประชาชนในภาพรวมมากกว่า ไม่ได้แจกโดยตรงในถนนข้าวสารส่งผลให้ประชาชนบางรายคิดว่า การดำเนินการในด้านนี้ยังไม่ดีเท่าที่ควร

ภาพที่ 1 สถิติเปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยใหม่ก่อน-หลังดำเนินการตามมาตรการควบคุม และป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด ซึ่งมีจำนวนลดลง และระดับคงที่ในระยะเวลาหนึ่ง

จำนวนการพบผู้ป่วยใหม่

ที่มา. จาก จำนวนการพบผู้ป่วยใหม่, โดย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563, ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://covid19.ddc.moph.go.th/>

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพระนครที่มีต่อความเพียงพอของมาตรการ วัสดุอุปกรณ์งบประมาณด้านต่างๆ ในการจัดการโควิด - 19 สามารถเปรียบเทียบได้ดังนี้

ที่	ประเด็น	เพียงพอ (คน)	ไม่เพียงพอ (คน)
1	มาตรการของกรุงเทพมหานครที่บังคับใช้ในพื้นที่	6	-
2	ชุดในการป้องกันเชื้อสำหรับเจ้าหน้าที่	4	2
3	วัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	4	2
4	งบประมาณในการดำเนินงาน	4	2

ที่มา. สรุปรจากผู้ให้ข้อมูลหลัก เมื่อวันที่ 11, 16 และ 19 มิถุนายน 2563

จากตารางที่ 3 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อความเพียงพอด้านมาตรการของกรุงเทพมหานครที่บังคับใช้ในพื้นที่ จำนวน 6 คน เห็นว่าเพียงพอ ในขณะที่ความเพียงพอด้านชุดในการป้องกันเชื้อสำหรับเจ้าหน้าที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และด้านงบประมาณในการดำเนินงาน จำนวนด้านละ 4 คน เห็นว่าเพียงพอ สอดคล้องกับคำอธิบายของเจ้าหน้าที่ ดังนี้ “นโยบายและมาตรการจากภาครัฐมีเพียงพอ ซึ่งมีมาตรการที่เข้มงวดทุกครั้งที่มีการผ่อนปรนหรือมีประกาศกรุงเทพมหานครออกมา โดยฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลได้ประสานกับฝ่ายเทศกิจ เพื่อตรวจติดตามสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง” (สุวิน ชุมชัย, สัมภาษณ์, 2563) และ “วัสดุอุปกรณ์ของฝ่ายในการลงพื้นที่มีพร้อม อีกทั้งหน้ากากอนามัยสำหรับเจ้าหน้าที่มีเพียงพอ และทางฝ่ายมีการเย็บเพื่อแจกให้เจ้าหน้าที่สวมใส่ขณะลงพื้นที่ รวมทั้งแอลกอฮอล์เจลมีเพียงพอต่อเจ้าหน้าที่เช่นกัน” (นวลทิพย์ ปัทมะทิน, สัมภาษณ์, 2563)

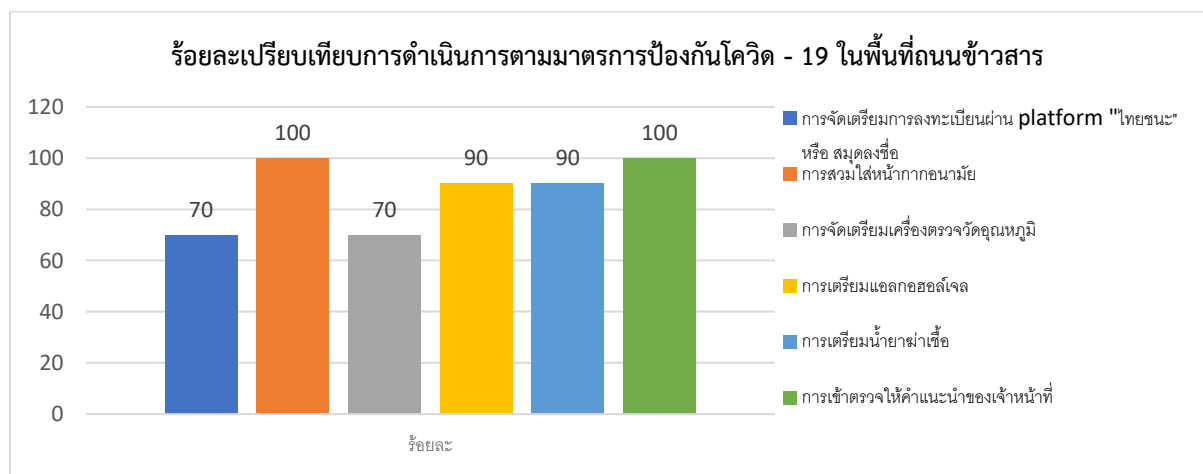
ตารางที่ 4 สรุปการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามที่หน่วยงานราชการกำหนดเพื่อป้องกันโควิด - 19 ในสถานบริการ และสถานประกอบการที่คล้ายสถานบริการ

ร้านที่เปิดให้บริการ	QR Code ไทยชนะ/ สมุดลงชื่อ	การสวมใส่ หน้ากาก อนามัยของ ผู้ประกอบ การ	เครื่อง ตรวจวัด อุณหภูมิ	มาตรการคัดกรอง แอลกอฮอล์ เจล	น้ำยาฆ่าเชื้อ สำหรับฉีด พ่นก่อน-หลัง ให้บริการ	เจ้าหน้าที่ มีการ ตรวจและ แนะนำ
ต้มยำกุ้ง	มีไทยชนะ	✓	✓	✓	✓	✓
Hippie de bar	มีไทยชนะ	✓	✓	✓	✓	✓
ชาติบาร์	-	✓	-	✓	✓	✓
The One	มีไทยชนะ	✓	✓	✓	✓	✓
Khaosarn Center	มีไทยชนะ	✓	✓	✓	✓	✓
Buddy BEER	มีไทยชนะ	✓	✓	✓	✓	✓
Nat Guest House	-	✓	✓	✓	✓	✓
Sky 666	มีสมุดจด	✓	✓	✓	✓	✓
The Hub	-	✓	-	-	-	✓
ร้านเตรียมทำความสะอาดเพื่อเปิดให้บริการต้นเดือนกรกฎาคม 63						
Buddy Lodge Hotel	มีไทยชนะ	✓	-	✓	✓	✓

ที่มา. สรุปจากผู้ให้ข้อมูลหลักและการสังเกตการณ์ในพื้นที่ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2563

จากตารางที่ 4 สามารถสรุปเปรียบเทียบ ร้อยละของการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข้าวสาร ดังนี้

ภาพที่ 2 ร้อยละของการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข้าวสาร

ที่มา. สรุปจากผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2563

จากภาพที่ 2 การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามที่หน่วยงานราชการกำหนดเพื่อป้องกันโควิด - 19 ในสถานบริการ และสถานประกอบการที่คล้ายสถานบริการในถนนข้าวสาร ร้านที่เปิดให้บริการ

ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุขอย่างเคร่งครัดโดยได้จัดเตรียมการลงทะเบียนผ่าน platform “ไทยชนะ” หรือสมุดลงชื่อ คิดเป็นร้อยละ 70 การสวมใส่หน้ากากอนามัย คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งนี้มาตรการคัดกรองในส่วนของการจัดเตรียมเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิ คิดเป็นร้อยละ 70 การเตรียมแอลกอฮอล์เจล และการเตรียมน้ำยาฆ่าเชื้อฉีดพ่นก่อน-หลังให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 90 อีกทั้งการเข้าตรวจให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 100

ทั้งนี้ กระบวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ในการตรวจติดตามสถานประกอบการ ในถนนข้าวสาร สามารถสังเกตได้ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การสังเกตการณ์ร่วมกับชุดคุ้มครองสถานประกอบการที่ได้รับการผ่อนปรน เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2563

ที่มา. จาก “ถนนข้าวสาร” ยังเจียบเหงา! ร้านค้าทยอยเปิด เรียกคนกลับมา, โดย เนชั่นทีวี, 2563, ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=wdGQNdrXkM&feature=youtu.be>

บทบาทเขตและชุมชนในการจัดการ ว่าด้วยผู้นำและผู้ปฏิบัติ การบังคับใช้กฎหมายและกลยุทธ์ในการไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ถนนข้าวสาร ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการโควิด - 19 ต้องเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว และในการบริหารจัดการพื้นที่จะต้องอาศัยผู้นำหรือผู้ที่มีบทบาททางสังคมในการขับเคลื่อนมาตรการและข้อกำหนดต่างๆ ซึ่งได้รับการประสานงานในส่วนของมาตรการและแนวทางสำคัญจากหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น เพื่อดูแลประชาชนให้ปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้สำนักงานเขตพระนคร เป็นหน่วยงานราชการหลักในการจัดการโควิด - 19 ตลอดจนมีการปฏิบัติงานร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งสถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม ทหาร และศูนย์บริการสาธารณสุข 9 ประชาธิปไตยนั้น สำหรับนายกสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจถนนข้าวสารถือเป็นผู้นำหรือตัวแทนของภาครัฐซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกในสมาคมทั้งผู้ประกอบการต่างๆ โรงแรม ร้านอาหาร ร้านถักผม เป็นต้น โดยมีบทบาทสำคัญในการดูแลเรื่องระเบียบ ตลอดจนสวัสดิการของผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่

เมื่อนายกสมาคมฯ ได้ดำเนินการตามมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ตลอดจนนำข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานราชการไปประชาสัมพันธ์และประสานงานร่วมกับประชาชน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ของกรุงเทพมหานครได้รู้และดำเนินการร่วมกัน ก่อให้เกิดการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และส่งผลให้ประชาชนได้รับผลกระทบในหลายด้าน สามารถสรุปประเด็นได้ (นายกสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจถนนข้าวสาร และประชาชนในพื้นที่ถนนข้าวสาร จำนวน 7 คน, สัมภาษณ์, 2563) ดังนี้

ตารางที่ 5 กระบวนการจัดการโควิด - 19 ของนายกสมาคมผู้ประกอบการรถจักรยานข่าวสาร และประชาชนในพื้นที่

ผู้นำ ชุมชน/ ภาค ประชาชน	ด้านการให้ คำแนะนำความรู้ และวิธีป้องกัน ตนเอง	ด้านการนำ นโยบาย/มาตรการ บริหารจัดการพื้นที่	ประเด็น		
			ด้านการมีส่วนร่วม ร่วมกับภาค ประชาชน	ด้านการช่วยเหลือ ประชาชน เมื่อ ได้รับผลกระทบ	ด้านการติดตาม ผลการ ปฏิบัติงาน
นายก สมาคมฯ	(1) แนะนำให้ความรู้ ทั้งการออกจดหมาย หนังสือเวียน ใบปลิว ให้กับผู้ประกอบการ และประชาชน ในพื้นที่ได้รับทราบ (2) จัดประชุม และ แจ้งข่าวสารความรู้ ให้กับสมาชิกซึ่งเป็น ประชาชนในพื้นที่ผ่าน ไลน์ โดยเน้นให้ปฏิบัติ ตามมาตรการของ ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง	(1) ประสานงาน ระหว่างภาครัฐและ ประชาชน ให้ปฏิบัติ ตามมาตรการโดย เคร่งครัด (2) จัดเจ้าหน้าที่ของ สมาคมฯ เข้าเรียนรู้ กระบวนการคัดกรอง และข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่สำนักงาน เขตพระนคร ร่วมกับ หน่วยงานอื่น	ทำความสะอาด ถนน ร่วมกับ ผู้ประกอบการ และประชาชน ในพื้นที่ทุกวัน จันทร์ เพราะ เทศกาลไม่ให้แผง ลอยตั้งวันจันทร์ จึงเป็นช่วงเวลา ที่สะดวกในการ ปฏิบัติงาน	(1) แจกอาหาร ให้กับประชาชน ในพื้นที่ (2) ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลช่วยเหลือของ ภาครัฐ (3) ดูแลสวัสดิการ ต่างๆ ให้กับ ประชาชน (4) ประชุมเพื่อหา แนวทางให้ ประชาชนประกอบ อาชีพได้โดยเร็ว	(1) ตรวจสอบติดตาม ประชาชนและ สถานประกอบการ ในพื้นที่อย่าง ต่อเนื่องตาม มาตรการของ กทม. (2) เมื่อมีปัญหา จะประสานงาน เจ้าหน้าที่ สำนักงานเขตฯ เพื่อดำเนินการ
ประชาชน	ได้รับความรู้และการ แจ้งข่าวสาร ประชาสัมพันธ์จาก สำนักงานเขตฯ ใน เรื่องมาตรการด้าน สาธารณสุขที่พึง ปฏิบัติด้วยรถ ประชาสัมพันธ์ เคลื่อนที่ รวมทั้งได้รับ แจ้งข้อมูลข่าวสาร ผ่านทางไลน์ของ นายกสมาคมฯ	ปฏิบัติตามภายใต้ ประกาศ กทม. กำหนด และ มาตรการด้าน สาธารณสุข อย่าง ต่อเนื่อง โดยการสวม ใส่หน้ากากอนามัย เว้นระยะห่าง และทำ ความสะอาดจุด สัมผัสด้วย แอลกอฮอล์ หรือล้างมือบ่อยๆ	มีอาสาสมัครซึ่ง เป็นตำรวจบ้าน ในพื้นที่ และมี อพปร. ช่วยดูแล พื้นที่ร่วมกับ นายกสมาคมฯ และเจ้าหน้าที่ สำนักงานเขต พระนคร	(1) ได้รับการ ช่วยเหลือจาก รัฐบาลด้วย มาตรการเยียวยา 5,000 บาท/เงิน เยียวยาประกัน สังคม เพื่อลด ผลกระทบ (2) ได้รับอาหาร/ สิ่งของแจกจาก หน่วยงานภาครัฐ และนายกสมาคมฯ	ได้รับคำแนะนำ และข้อมูล มาตรการป้องกัน โรค จากนายก สมาคมฯ ผ่าน ทางไลน์/จากการ ประชาสัมพันธ์ ของเจ้าหน้าที่ใน พื้นที่ หรือทางสื่อ ประชาสัมพันธ์

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข่าวสาร

ผลจากมาตรการของภาครัฐทำให้สถานประกอบการต้องปิดให้บริการชั่วคราว หรือปิดกิจการ ส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ตกงาน อีกทั้งเจ้าของกิจการสูญเสียรายได้ และได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ควรมีการปรับเปลี่ยนธุรกิจของถนนข่าวสารให้เข้ากับคนไทยมากขึ้นเพื่อปรับตัวให้สามารถอยู่รอดได้ และลดผลกระทบที่เกิดขึ้น หรือในกรณีที่เกิดโรคระบาดในอนาคต ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรค ด้วยการปฏิบัติตามมาตรการที่ภาครัฐและหน่วยงานราชการกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้น ลดผลกระทบในระยะยาวได้

สรุปกระบวนการจัดการโควิด - 19 ของรัฐ-ชุมชน สามารถแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้

ด้านการให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง การแนะนำความรู้ โดยหน่วยงานราชการต่างๆ ทั้งสำนักงานเขตพระนคร และศูนย์บริการสาธารณสุข 9 ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุข

ที่มีความรู้ ความชำนาญในการป้องกัน และควบคุมโรค มีการแนะนำผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ และแผ่นพับ รวมทั้งประกาศด้วยรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ (ดังภาพที่ 4) อีกทั้งได้มีการประสานข่าวสารและมาตรการด้านสาธารณสุขให้กับนายกสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจถนนข้าวสารซึ่งเปรียบเสมือนผู้นำในพื้นที่นั้น โดยแจ้งข้อมูลผ่านทางไลน์หรือแจกใบปลิว ด้วยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง นอกจากนี้สามารถติดตามความรู้ผ่านสื่อโทรทัศน์ของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด - 19 ได้ทุกวัน ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่ต่างมีความรู้ในการป้องกันตนและปฏิบัติตามมาตรการสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด สังเกตได้จากการสวมใส่หน้ากากอนามัย มีการเตรียมเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิ แอลกอฮอล์เจล และน้ำยาฆ่าเชื้อ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี

ภาพที่ 4 การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับโควิด - 19 ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้กับประชาชน

ที่มา. จาก *กระบวนการจัดการโควิด - 19*, โดย สำนักงานเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, 2563, ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://web.facebook.com/pranakorn>

ด้านการนำนโยบายหรือมาตรการบริหารจัดการกับพื้นที่ เมื่อภาครัฐกำหนดนโยบายแก้ไขการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ออกมา โดยถนนข้าวสาร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขตพระนครนั้น ทั้งนี้กรุงเทพฯ ได้ออกมาตรการอย่างเร่งด่วนในการจัดการพื้นที่และสำนักงานเขตฯ มีการรับนโยบายมาเพื่อนำไปปฏิบัติในพื้นที่ชุมชนเชิงรุก ทั้งนี้ผู้อำนวยการเขตพระนคร ได้มีการประชุมและมอบหมายเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ฝ่ายเทศกิจ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ และฝ่ายปกครอง ซึ่งมีภารกิจในการจัดการโควิด - 19 ทั้งการแนะนำความรู้ และวิธีการป้องกันตนตามมาตรการสาธารณสุข การตรวจคัดกรอง (ดังภาพที่ 5) การจัดระเบียบแถวตลอดจนดูแลความสงบเรียบร้อย รวมทั้งการแจกอาหารและถุงยังชีพ การรักษาความสะอาดโดยการล้างถนน การเก็บขยะติดเชื้อ อีกทั้งดูแลแผนการดำเนินงานในภาพรวม นอกจากนี้ได้มีการปฏิบัติงานร่วมกับทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข 9 ประชาธิปไตย เพื่อป้องกัน ควบคุม และจัดการกับพื้นที่ได้ตรงจุด รวมทั้งมีการประสานงานกับนายกสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจถนนข้าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อแจ้งข้อมูลการจัดการและกระบวนการปฏิบัติงานในการตรวจคัดกรองประชาชน ก่อนเดินทางเข้าพื้นที่ ซึ่งประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นับว่าผู้เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัตินี้ มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้นโยบายประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้ผลลัพธ์ของการจัดการอย่างเคร่งครัด ทำให้ไม่พบผู้ติดเชื้อในพื้นที่แม้แต่รายเดียว

ภาพที่ 5 แสดงการตั้งจุดคัดกรองของสำนักงานเขตพระนครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในถนนข้าวสาร

ที่มา. จาก *กระบวนการจัดการโควิด - 19*, โดย สำนักงานเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, 2563, ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://web.facebook.com/pranakorn>

ด้านการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน หน่วยงานราชการต่างๆ นายกสภาคผู้ประกอบธุรกิจ ถนนข้าวสาร และประชาชน ต่างมีส่วนร่วมในการจัดการโควิด - 19 ร่วมกันเป็นอย่างดี ในส่วนของนายกสภาคฯ ได้ดำเนินการประสานงานและจัดหาประชาชน ผู้ประกอบการต่างๆ เพื่อช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติการกิจของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งมีประชาชนจิตอาสา ช่วยเจ้าหน้าที่กวาด เช็ด ล้างทำความสะอาดพื้นที่ (ดังภาพที่ 6) ตลอดจนแจกอาหารและสิ่งของแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน (อพปร.) ตำรวจบ้าน ดูแลความสงบเรียบร้อย เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกันของรัฐ-ชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ที่มา. จาก *กระบวนการจัดการโควิด - 19*, โดย สำนักงานเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, 2563, ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://web.facebook.com/pranakorn>

ด้านการช่วยเหลือประชาชน เมื่อได้รับผลกระทบ มีการช่วยเหลือประชาชน จากสำนักงานเขตพระนคร ได้แก่ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ และฝ่ายเทศกิจ ทั้งในการแจกถุงยังชีพ การแจกอาหาร (ดังภาพที่ 7) การทำความสะอาดพื้นที่แหล่งชุมชน การคัดแยกขยะติดเชื้อ เพื่อลดการสะสมของเชื้อโรค ตลอดจนการจัดระเบียบพื้นที่ นอกจากนี้นายกสภาคฯ มีการสนับสนุนอาหารเพื่อแจกให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และเจ้าหน้าที่ซึ่งดูแลการจัดการโควิด - 19 ในถนนข้าวสาร

ภาพที่ 7 การแจกอาหารหรือถุงยังชีพช่วยเหลือประชาชนในบริเวณถนนสีบสามห้าง (ใกล้กับถนนข้าวสาร)

ที่มา. จาก *กระบวนการจัดการโควิด - 19*, โดย สำนักงานเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, 2563, ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://web.facebook.com/pranakorn>

การติดตามผลการปฏิบัติงาน หน่วยงานราชการทั้งจากฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มีการจัดทำแผนในการลงพื้นที่ตรวจร่วมกับฝ่ายเทศกิจ ทหาร ตำรวจ ซึ่งตรวจติดตามสถานประกอบการที่ได้รับการผ่อนปรนตามมาตรการที่กรุงเทพมหานครกำหนด และให้คำแนะนำ (ดังภาพที่ 8) ในส่วนของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม มีการตรวจเยี่ยมติดตามผลการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน รวมทั้งฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ หัวหน้าชุดมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของพนักงานผ่านการลงพื้นที่และรูปถ่ายเปรียบเทียบก่อน-หลังดำเนินการจัดการ และภาคประชาชนเมื่อได้รับการตรวจติดตามจากเจ้าหน้าที่ที่มีการรับฟังคำแนะนำ และให้ความร่วมมือตามมาตรการที่กรุงเทพฯ กำหนดเป็นอย่างดี

ภาพที่ 8 การตรวจติดตามผลของสถานประกอบการภายใต้มาตรการที่กรุงเทพมหานครกำหนด

ที่มา. จาก *กระบวนการจัดการโควิด - 19*, โดย สำนักงานเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, 2563, ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://web.facebook.com/pranakorn>

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดการโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข้าวสาร พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องติดต่อประสานงานและลงพื้นที่พบเจอประชาชนอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์สำหรับป้องกันตนเอง ทั้งหน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์เจลในปริมาณมาก รวมทั้งชุดสำหรับป้องกันไวรัสที่ช่วยป้องกันการติดเชื้อให้กับเจ้าหน้าที่นั้นไม่เพียงพอ และเนื่องจากการระบาดของโรค ในช่วงที่มีการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ ทำให้การดูแลรักษาหรือทำความสะอาด อาจทำได้ไม่เต็มศักยภาพ และภาคประชาชนพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการโควิด - 19 นั้นส่งผลกระทบต่อโดยตรง แม้ว่ามาตรการด้านสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดจะประสบผลสำเร็จนั้น แต่ในด้านเศรษฐกิจได้รับผลกระทบอย่างมาก ซึ่งผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ขาดรายได้จากนักท่องเที่ยวเป็นเวลาหลายเดือน

ทั้งนี้ ควรมีการสนับสนุนชุดสำหรับป้องกันไวรัสให้กับเจ้าหน้าที่ เนื่องจากมีการลงพื้นที่และพบปะประชาชนเป็นประจำทุกวัน จึงเสี่ยงติดเชื้อได้ง่าย อีกทั้งแก้ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันตนให้มีราคาถูก ประชาชนหาซื้อได้โดยง่าย ควรณรงค์ให้ประชาชนทุกคนมีจิตสาธารณะ ตระหนักและให้ความร่วมมือในทุกด้าน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และภาคประชาชนเสนอแนะว่าเป็นปัญหาของคนทั้งประเทศ ทุกคนควรให้ความร่วมมือและสามัคคีกัน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาบรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งภาครัฐควรมีการแจกอาหารช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ถนนข้าวสารโดยตรงเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ค้นพบดังกล่าวข้างต้น สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. กรุงเทพมหานครมีแนวทางและมาตรการจัดการโควิด - 19 อย่างเคร่งครัด ซึ่งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบพื้นที่ถนนข้าวสาร ทั้งสำนักงานเขตพระนคร ทหาร ตำรวจ ศูนย์บริการสาธารณสุข 9 ประชาธิปไตย ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวเพื่อป้องกันและควบคุมการระบาดของโรค จากกระบวนการข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ เดช อุณหะจิริงรักษ์ (2562, หน้า 16-20) ได้อธิบายว่า ตัวแบบเชิงระบบ (System Model) ซึ่งเป็นทฤษฎีการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายสาธารณะ ที่มองนโยบายสาธารณะแบบเป็นระบบ คือมองว่านโยบายเกิดขึ้นและดำเนินไปได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย
  - 1) สภาพแวดล้อม ในที่นี้คือโรคระบาดโควิด - 19 ที่เกิดตามธรรมชาติ ควบคุมได้ยาก
  - 2) สิ่งที่น่าเข้าสู่ระบบ คือ ข้อเรียกร้องของประชาชนในประเทศเกิดเป็นปัญหาสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก ในที่นี้คือการเรียกร้องให้ภาครัฐแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด - 19
  - 3) กระบวนการเปลี่ยนแปลง คือ รัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจพิจารณาข้อเรียกร้อง/แรงสนับสนุน พิจารณาร่วมกับกฎหมายความเป็นไปได้ต่างๆ จึงมีมติกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาโควิด - 19
  - 4) ผลผลิต คือ ก่อเกิดนโยบายการแก้ปัญหาโควิด - 19

ต่อมากรุงเทพมหานคร ได้ขานรับนโยบายโดยดำเนินมาตรการเร่งด่วน จัดทำประกาศ เรื่อง สั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว ซึ่งหน่วยงานสังกัดกรุงเทพฯ ที่รับผิดชอบพื้นที่ถนนข้าวสาร จึงนำมาตรการไปปฏิบัติในพื้นที่ ทั้งการแนะนำให้ความรู้ การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมกับประชาชน การช่วยเหลือประชาชน และติดตามผล

5) ผลของการให้บริการ คือ ผลความร่วมมือในการปฏิบัติตามกระบวนการจัดการของภาครัฐ ส่งผลให้ไม่มีผู้ติดเชื้อในพื้นที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสายัญญ์ ปิ่นขุนทด (2552) ซึ่งศึกษาวิจัยสำรวจความพร้อมของศูนย์สุขภาพชุมชนในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมด้านกระบวนการปฏิบัติงานโดยการเฝ้าระวังโรค การให้ความรู้แก่ประชาชน การจัดระบบคัดกรองและระบบข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 100 และ 6) มีทิศทางของการย้อนกลับ คือ ปัญหา ข้อเสนอแนะ ในที่นี้คือการขาดแคลนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ ซึ่งพร้อมเป็นข้อเรียกร้องใหม่และนำเข้าสู่ระบบอีกครั้ง

2. การจัดการโควิด - 19 ในถนนข้าวสาร เป็นการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ซึ่งเป็นโรคระบาดเกิดจากภัยธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้ และมีความรุนแรงเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และคณะ (2563) ที่อธิบายว่า การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ประกอบด้วย

- 1) การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ได้แก่ การป้องกันและลดผลกระทบ ซึ่งกรุงเทพฯ ได้มีประกาศสั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว เป็นการเตรียมความพร้อมในพื้นที่เสี่ยงอย่างถนนข้าวสาร โดยมีมาตรการป้องกัน ควบคุมที่เคร่งครัด และให้ประชาชนถือปฏิบัติเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น
- 2) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ได้แก่ การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ ซึ่งมีการจัดเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเขตพระนคร ทหาร ตำรวจ ศูนย์บริการสาธารณสุข 9 ประชาธิปไตย เพื่อดูแลรับผิดชอบในพื้นที่แบบเชิงรุกทั้งให้คำแนะนำ และแจกสิ่งของในเบื้องต้น
- 3) การฟื้นฟู คือ ฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง โดยรัฐบาลมีการฟื้นฟู เยียวยาประชาชน ทั้งมาตรการเยียวยาเงิน 5,000 บาทหรือเงินประกันสังคมเป็นการชดเชยผลกระทบจากนโยบาย ซึ่งประชาชนในพื้นที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดี รวมทั้งมีการทำความสะอาด และจัดเก็บขยะติดเชื้อฟื้นฟูสภาพพื้นที่ เพื่อลดการสะสมของเชื้อโรค และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ Vilfredo Pareto (อ้างถึงใน เณลิมพล ศรีหงษ์, 2562, หน้า 7-8) อธิบายว่า สังคมใดทำให้คนอย่างน้อยที่สุดหนึ่งคนรู้สึกดีขึ้นกว่าเดิม โดยไม่ทำให้ใครแม้แต่คนเดียวรู้สึกแย่ลงกว่าเดิม นั่น ถือได้ว่าสภาพสังคมนั้นมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นแบบ Pareto และหากนโยบายใดกระทบต่อบุคคลนั้น อนุญาตให้คนที่รู้สึกแย่ลงกว่าเดิม เนื่องจากทางเลือกของนโยบายต่างๆ สามารถคัดค้านได้ ซึ่งเมื่อมีการคัดค้านอาจทำให้ทางเลือกนั้น 1) ถูกยกเลิก หรือ 2) ถูกเลือกกำหนดเป็นนโยบายแต่ต้องมีการชดเชย

3. กระบวนการจัดการโควิด - 19 ในถนนข้าวสาร ทั้งหน่วยงานราชการ นายกสมาคมผู้ประกอบการ ถนนข้าวสาร และประชาชน ต่างมีส่วนร่วมในการจัดการเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Fornaroff (สมบัติ นามบุรี, 2562) ได้อธิบายว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวางแผน โดยฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ จัดทำแผนตรวจสอบสถานประกอบการร่วมกับ เทศกิจ ทหาร ตำรวจ ในพื้นที่ ฝ่ายรักษาความสะอาดฯ มีการประชุม แนะนำมาตรการและการป้องกันตนให้กับพนักงาน ก่อนลงพื้นที่ในการทำความสะอาด ลดการสะสมของเชื้อโรค และฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ มีการสำรวจพื้นที่ก่อนลงพื้นที่จริงเพื่อเตรียมความพร้อม
- 2) การดำเนินงาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน เช่น ฝ่ายรักษาความสะอาดฯ ได้ประสานงานร่วมกับนายกสมาคมฯ เพื่อดำเนินการแจ้งอาสาสมัครสำหรับทำความสะอาดพื้นที่ล้างถนนทุกวันจันทร์ ฝ่ายเทศกิจ แจกอาหารหรือถุงยังชีพในพื้นที่นอกชุมชน ส่วนฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ แจกในพื้นที่แหล่งชุมชน ซึ่งทั้งสองฝ่ายแจกอาหารร่วมกับประชาชน อพปร. ตำรวจบ้าน หรือจิตอาสาในพื้นที่
- 3) การใช้บริการจากโครงการ ซึ่งมาตรการต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ประชาชนให้ความร่วมมือเพื่อป้องกันและควบคุมโรคอย่างเคร่งครัด โดยสถานประกอบการที่เปิดให้บริการ ได้จัดตั้งจุดคัดกรองตามที่สาธารณสุข

กำหนด และ 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยการจัดการโควิด - 19 ตามมาตรการของกรุงเทพฯ พบว่า ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ส่งผลให้การจัดการพื้นที่ประสบผลสำเร็จ ไม่พบผู้ติดเชื้อในพื้นที่แม้แต่รายเดียว ถือเป็นการรับประโยชน์จากการบริหารจัดการที่มุ่งปฏิบัติเพื่อควบคุมและป้องกันโรค ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดเตรียมความพร้อมด้านสาธารณสุข วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ สำหรับการปฏิบัติงานในการควบคุม และป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพ หากมีการระบาดของโรคติดต่อในอนาคต
2. ควรจัดหาสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ หรือป้ายแนะนำ ให้มีปริมาณที่เพียงพอกับพื้นที่หรือชุมชน อีกทั้งควรเป็นสื่อที่มีความน่าสนใจ เข้าใจง่าย ทำให้ประชาชนปฏิบัติตามได้อย่างเคร่งครัด
3. ควรมีการตรวจการติดเชื้อโควิด - 19 ให้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานลงพื้นที่ ดูแลประชาชนในทุกวันอย่างทั่วถึง เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อและอาจเป็นพาหะนำเชื้อไปติดผู้อื่นได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานในการจัดการโควิด - 19 ในพื้นที่ถนนข้าวสาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่นซึ่งไม่ใช่แหล่งเศรษฐกิจ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับ อีกทั้งหาแนวทางในการจัดการโควิด - 19 ให้มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค. (2563). *จำนวนการพบผู้ป่วยใหม่*. ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://covid19.ddc.moph.go.th/>
- กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค. (2563). *รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ฉบับที่ 147*. ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.cdd.go.th/wpcontent/uploads/sites/110/2020/06/147-290563.pdf>
- กระทรวงสาธารณสุข, สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2563). *สช. ย้ำขณะนี้ไม่มีการระบาด มาตรการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคไทย พบเร็ว ตรวจรักษาเร็ว*. ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2563, จาก <https://pr.moph.go.th/?url=pr/detail/all/04/136970>
- กรุงเทพมหานคร. (2563). *ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง สั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว* (ประกาศลงวันที่ 17 มีนาคม 2563). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง
- กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตพระนคร. (2563). *กระบวนการจัดการโควิด - 19*. ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://web.facebook.com/pranakorn>
- กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตพระนคร. (2563). *ประกาศสำนักงานเขตพระนคร เรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)* (ประกาศลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง
- ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1). (2563, มีนาคม 25). *ราชกิจจานุเบกษา*, 137(69ง), 10 - 16.

- ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 2). (2563, เมษายน 2). *ราชกิจจานุเบกษา*, 137(76ง), 1.
- เฉลิมพล ศรีหงส์. (2562ก). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารงานนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- เฉลิมพล ศรีหงส์. (2562ข). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารงานวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- เดช อุณหะจิรังรักษ์. (2562). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารงานนโยบายและการจัดการสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- เนชั่น ทีวี. (2563). “ถนนข้าวสาร”ยังเจียบเหงา! ร้านค้าทยอยเปิด เรียกคนกลับมา. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=wdGQ-NdrXkM&feature=youtu.be>
- ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร. (2563, มีนาคม 25). *ราชกิจจานุเบกษา*, 137(69ง), 1.
- สายัญญ์ ปิ่นขุนทด. (2552). *ความพร้อมของศูนย์สุขภาพชุมชนในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคใช้หวัดนกจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์*. ค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2563, จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/download/179213/128700/>
- เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และคณะ. (2563). *แนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติ: จากภาครัฐสู่ชุมชน*. ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2563, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/235735/163686>

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

- อชิป ชัยภัทรกุล. (11 มิถุนายน 2563). หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพภิบาล. สัมภาษณ์.
- สัมฤทธิ์ พันธุ์แสน. (11 และ 19 มิถุนายน 2563). เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน. สัมภาษณ์.
- นิลวรรณ โรจนวัชร. (16 มิถุนายน 2563). เจ้าหน้าที่งานรักษาความสะอาดชำนาญงาน. สัมภาษณ์.
- นวลทิพย์ ปัทมะทิน. (16 มิถุนายน 2563). เจ้าหน้าที่งานรักษาความสะอาดชำนาญงาน. สัมภาษณ์.
- สุวิน ชุมชัย. (19 มิถุนายน 2563). เจ้าพนักงานเทคนิคชำนาญการ. สัมภาษณ์.
- ฤกษ์ชัย ธีธรรมาวุฒิ. (19 มิถุนายน 2563). นักพัฒนาสังคมชำนาญการ. สัมภาษณ์.
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ. (19 มิถุนายน 2563). สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม. สัมภาษณ์.
- นายกสมาคมผู้ประกอบการถนนข้าวสาร. (18 มิถุนายน 2563). ตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนหรือสมาชิกในสมาคมของพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ดูแลพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร สัมภาษณ์.
- ประชาชนคนที่ 1. (4 มิถุนายน 2563). อาชีพพนักงานร้านอาหารในพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- ประชาชนคนที่ 2. (4 มิถุนายน 2563). อาชีพพนักงานร้านอาหารในพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- ประชาชนคนที่ 3. (13 มิถุนายน 2563). อาชีพขายส้มตำรถเข็นในพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- ประชาชนคนที่ 4. (13 มิถุนายน 2563). อาชีพลักขโมยในพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- ประชาชนคนที่ 5. (13 มิถุนายน 2563). อาชีพขับสามล้อรับจ้างในพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- ประชาชนคนที่ 6. (13 มิถุนายน 2563). อาชีพมอเตอร์ไซค์รับจ้างในพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- ประชาชนคนที่ 7. (13 มิถุนายน 2563). อาชีพขับสามล้อรับจ้างในพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.